

Кейс-метод

Кейс-метод – це навчальні конкретні ситуації, які спеціально розробляються на основі фактичного матеріалу з метою подальшого розбору на навчальних заняттях.

Суть кейс-методу полягає в ініціюванні самостійного вивчення ситуацій учнями, формуванні їх власного бачення проблем та їх вирішенні, виробленню вміння дискутувати і обговорювати ситуацію між учнями та вчителями. У ході розбору ситуацій учні вчаться діяти в «команді», проводити аналіз і приймати управлінські рішення.

Цінність кейс-методу полягає в тому, що він одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні цієї проблеми, а також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є діяльним і ефективним в реалізації сучасних завдань системи освіти.

Концептуальність ідеї кейс-методу:

1. Отримання знань з дисциплін, істина в яких плюралістична, тобто немає однозначної відповіді на поставлене питання, а є кілька відповідей, які різні за ступенем істинності.
2. Вироблення знань, а не оволодіння готовими знаннями, співтворчість учня і вчителя, що створює атмосферу демократичності в процесі отримання знань.
3. Результат застосування методу - не тільки знання, а й навички професійної діяльності.
4. Розробка моделі конкретної ситуації, що відбувається в реальному житті, і відображає комплексу знань і практичних навичок, які учням потрібно отримати; при цьому педагог виступає в ролі ведучого, що генерує питання, фіксує відповіді та підтримує дискусію.
5. Спрямованість на розвиток системи цінностей студентів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світогляду.

Умови ефективності методу:

- ☐ чіткість визначеної та сформульованої мети створення;
- ☐ відповідність рівня складності;
- ☐ ілюстрування декількох аспектів реальної ситуації;
- ☐ актуальність проблеми;
- ☐ ілюстрація типових ситуацій;
- ☐ спрямування на розвиток аналітичного мислення;
- ☐ Створення дискусійної ситуації;
- ☐ наявність кількох рішень.

Навички, які розвиває метод:

☺ **аналітичні навички** (вміння відрізнити дані від інформації, класифікувати, виділяти суттєву та несуттєву інформацію, аналізувати, представляти та добувати їх; мислити чітко й логічно),

☺ **практичні навички** (формування на практиці навичок використання теорії, методів та принципів),

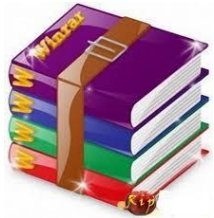
☺ **творчі навички** (генерація альтернативних рішень),

☺ **комунікативні навички** (вміння вести дискусію, переконувати, використовувати наочний матеріал та інші медіа-засоби, кооперуватися в групі, захищати власну точку зору, переконувати опонентів, складати короткий та переконливий звіт),

☺ **соціальні навички** (оцінка поведінки людей, вміння слухати, підтримувати в дискусії чи аргументувати протилежні думки, контролювати себе тощо).

Алгоритм дії:

1. Визначення мети створення кейса.
2. Ідентифікація відповідної мети конкретної реальної ситуації.
3. Проведення попередньої роботи з пошуку джерел інформації для кейсу. Джерелами інформації для кейсів можуть бути різні телевізійні програми, документальні фільми, кіно; журнальні статті, газетні публікації, звіти; Internet ресурси. Інформацію можна також почерпнути з реальних педагогічних ситуацій.
4. Збір інформації і даних для кейса при використанні різних джерел, включаючи контакти з різними освітніми установами та підготовка первинного варіанту подання матеріалу в кейсі, що включає макетування, компонування матеріалу, визначення форми його подачі (письмовий, відео тощо).
5. У разі якщо інформація містить дані по конкретній освітній установі необхідне одержання дозволу на використання матеріалу для підготовки кейсу.
6. Обговорення кейса із залученням для цього як можна більш широкої аудиторії і отримання експертної оцінки колег перед його апробацією. Результатом такої оцінки може бути внесення необхідних змін і та удосконалення змісту кейса.
7. Підготовка методичних рекомендацій з використання кейсу. Розробка завдання для учасників і можливих питань для ведення дискусії і презентації кейсу, опис передбачуваних дій на занятті в момент обговорення кейсу

Алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу передбачає:

I етап - заздалегідь складені кейси викладач роздає студентам не пізніше як за день до заняття. Студенти самостійно розглядають кейс, підбирають додаткову інформацію і літературу для його вирішення.

II етап - заняття розпочинаються з

- контролю знань учнів, з'ясування центральної проблеми, яку необхідно вирішити;
- розділів групи учнів на мали робочі групи;
- розподіл різних ситуацій для вирішення кейсу (або всім однакові).
- вчитель контролює роботу малих груп, допомагає, уникаючи прямих консультацій.
- учні можуть використовувати допоміжну літературу, підручники, довідники.
- Кожна мала група обирає «спікера», який на етапі презентації рішень висловлює думку групи. У ході дискусії можливі питання до виступаючого, виступи і доповнення членів групи, викладач слідкує за ходом дискусії і шляхом голосування обирається спільне вирішення проблемної ситуації.
- На етапі підведення підсумків вчитель інформує про вирішення проблеми в реальному житті або обґрунтовує власну версію і обов'язково оприлюднює кращі результати, оцінює роботу кожної малої групи і кожного учня.

Загальний порядок складання кейсу складається з таких елементів:

- ☐ Вступ;
- ☐ Загальні знання чи інформація про предмет;
- ☐ Опис проблеми;
- ☐ Заключення;
- ☐ Додаток;
- ☒ **Обов'язковими складовими кейсу є такі:**
- ☐ Назва кейсу;
- ☐ Опис основної ідеї кейсу (огляд кейсу);
- ☐ Мета кейсу (чого навчає);
- ☐ Місце кейса в учбовому плані (для самостійного планування навчального процесу);
- ☐ Формулювання проблеми та план вивчення матеріалів кейса; Поетапне завдання для виконання;
- ☐ Питання для обговорення;
- ☐ Вимоги до оформлення результатів роботи з кейсом;
- ☐ Опис ситуації;
- ☐ Довідкові матеріали;
- ☐ Посилання на додаткові інформаційні ресурси (для самостійного вивчення);

Процес пошуку та прийняття рішень, який учні проходять під час роботи над кейсом, можна представити шістьма фазами.

Фази процесу пошуку та прийняття рішень під час роботи над кейсом:

1. <i>Знайомство</i> з конкретним випадком	<i>Мета:</i> розуміння проблемної ситуації і ситуації прийняття рішень
2. <i>Інформація</i> , яка отримується з наданих матеріалів і здобувається самостійно	<i>Мета:</i> навчитися здобувати і оцінювати інформацію, необхідну для пошуку рішень
3. <i>Обговорення</i> можливостей альтернативних рішень	<i>Мета:</i> розвиток альтернативного мислення
4. <i>Резолюція</i> . Прийняття рішень в групах	<i>Мета:</i> співставлення і оцінка варіативних рішень
5. <i>Диспут</i> . Окремі групи захищають свої рішення	<i>Мета:</i> аргументований захист рішень
6. <i>Співставлення результатів</i> . Порівняння рішень, прийнятих в групах, з рішенням, прийнятим в дійсності	<i>Мета:</i> оцінити взаємозв'язок інтересів, в яких знаходяться окремі рішення

За складністю кейси поділяються на:

- ✓ **ілюстративні навчальні ситуації – кейси**, мета яких – на певному практичному прикладі навчити учнів алгоритму прийняття правильного рішення в певній ситуації;

- ✓ **навчальні ситуації – кейси** з формуванням проблеми, в яких описується ситуація в конкретний період часу, виявляються і чітко формулюються проблеми; мета такого кейсу – діагностування ситуації і самостійне прийняття рішення із зазначеної проблеми;
- ✓ **навчальні ситуації – кейси** без формування проблеми, в яких описується більш складна, ніж у попередньому варіанті ситуація, де проблеми чітко не виявлено, а представлена в статистичних даних, оцінках громадської думки; мета такого кейсу – самостійно виявити проблему, вказати альтернативні шляхи її вирішення з аналізом наявних ресурсів;
- ✓ **прикладні вправи**, в яких описується конкретна ситуація, що склалася, пропонується знайти шляхи виходу з неї; мета такого кейсу – пошук шляхів вирішення проблеми.
- ✓ **ілюстрація проблеми**, рішення або концепції в цілому.

Для досягнення освітнього ефекту будь-яка ситуація, представлена в кейсі, обов'язково повинна містити в собі проблему, яку необхідно визначити, описати, а також спробувати знайти причину її виникнення. При цьому бажано, щоб проблема не була явно окресленою, вона повинна бути певною мірою завуальованою, захищеною за описом дії, що відбувається. В поданих матеріалах не може бути дано варіантів рішення, оскільки саме в самостійному пошуку цього рішення або рішень і полягає освітній потенціал методу.